

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 2.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társánál.

FŐSZERKESZTŐ
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 10 korona. Félfévre 5 korona. Negyed évre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk.

Tisza Kolozsvárott.

A kolozsvári nemzeti munkapárt vasárnapi gyűlésén Tisza István gróf beszédet mondott.

Erről a beszédről mond éles, de minden ízében találó kritikát a „Magyar Hírlap“ hasábjain lapunk illusztris munkatársa Moskovitz Iván dr.

A nagyérdemű cikkből a következő részleteket közöljük:

A beszéd, mint Tisza grófnak legtöbb beszéde, a koalíció és az ellenzék mulasztásainak, hibáinak lajstromát hirdeti. Tele van haraggal, a mult ellenzék, a mult koalíciós kormány és a különböző ellenzéki pártok mostani működése iránt. A mostani ellenzékre mindenképpen haragszik. Haragszik azért is, amit csinál, haragszik azért is, amit nem csinál. Az ellenzék kötelességet mulaszt, ha a kidobásoktól és a törvénytelenül keletkezett határozathozataloktól felháborodva, nem megy be a Háza és vétkezik Tisza gróf színterét az ellenzék akkor is, ha egyes, a közszabadságokat különböző módon veszélyeztető törvényjavaslatok tárgyalásakor vagy egyes az ország és a monarchia legnagyobb érdekeit tárgyzó in-

terpellációk és válaszok meghallgatására leküzdí jogos felháborodását és elvi álláspontját fenntartva, megemegy a Háznak egyes üléseire. Tisza grófnak az ellenzékre való haragja általános. De ennek a haragnak dokumentálásához nem volt szükség a kolozsvári beszédre. Megértette a miniszterelnök ur ezt a nagy haragját már eddig is eléggé. Megértette szóval és tettekkel. Megértette kidobásokkal, rendőri és elnöki intézkedésekkel, megértette szabadságokat korlátozó intézkedéseivel és apprehenziós törvényjavaslataival. E részben tehát újat nem tanult, nem hallott az ország a nagy beszédből. Nem voltak újak a beszédnek egyéb részei sem. Nem volt új, hogy Tisza gróf saját egész működését az ország érdekében érdemnek, hogy politikáját nemzetnek és szabadelvűnek tartja. Nem volt új, hogy a miniszterelnök ur hódoló elismeréssel emlegette Lukács László érdemét.

A jövőről nem sokat beszélt Tisza. A jövő teendőinek két pontjával foglalkozott bővebben. A sztrájk törvénnyel és beszédének végén a választási kampánnyal. A sztrájk törvény, a munkaerő és munkás közötti viszony szabályozása, az ellentétek enyhítése kétségtelenül helyes ügyeket. Hogy Tisza grófnak reakciós kormány-

zata képes lesz-e ezt a kérdést megoldani, hogy a megoldásból ne keletkezzenek még nagyobb ellentétek, hogy ne keletkezzenek belőle az eddigit meghaladó elkeseredés és ne keletkezzenek új bajok, ez is kérdés és erre a kérdésre a munkapárt eddigi kormányzatának tettei nem adnak biztató feleletet.

A másik pont, amelyről Tisza gróf a jövő tárgyában beszélt, a munkapárt választási győzelme volt. Biztatta hiveit a kitartásra, kérte őket, hogy zászlaját habozás nélkül, fölemelt fővel és tetterekesen kövessék. A beszédnek ez a passzusa bizonyos értelemben magánügy. A munkapártnak saját ügye és nem kívánunk vele bővebben foglalkozni. Csupán egyet kell kiemelni. Tisza gróf a szabad állam szabad polgárának bölcseségéhez fordult. Ettől kívánja a kötelességteljesítést, a küzdelmet és kétségtelenül a győzelmet is. Ha Tisza gróf a munkapárt és az ország jövőjére az állam és a polgárok szabadságát annyira lényegesnek véli, miért tett annyit az alkotmányos jogok feladására és az állampolgárok szabadsága ellen.

A kormányzat, amely jogkorlátozásra, elnyomásra és erőszakra alapította erősségét, ne üzzön gunyt az ország előtt a szabad állam fogalmának hirdetésével,

A HALÁLOS BÜNTETÉS ELTÖRÖLTETÉSE.

Tisztelt olvasóink e címet látva azt mondhatják, hogy ez nekem rögeszsmé, hogy igen gyakran írok róla különös ok nélkül is. Ez alkalommal azonban nem én hozom azt ismét színyegre, de a „Pesti Hírlap“ f. évi május 24-iki számában a természetes, hogy én ez alkalmat annál inkább használok fel, mert a kérdést örömmre legelterjedtebb lapunk veti fel, és pedig a halálos büntetés ellen nyilatkozva. Több országos híru tudósna véleményét, s illetőleg nyilatkozatát idézi, a kik közt igen méltán első helye dr. Apáthy István egyetemi tanárnak adja, a kinek a halálos ítélet elleni nyilatkozatát természetesen teljesen magamévá teszem és csak némely egyes részreire nézve teszek némi észrevételeit.

Nem írjuk alá t. i. azt a véleményét, hogy vannak született gyilkosok, a kik e hajlamot már magukkal hozták a világra.

Mi ellenkezőleg azt hisszük, hogy minden ember jóna születik, de az anyai első nevelés határozza el a gyermek jellemének további fejlődését. Ugy minden gyermekből a ki ezen első anyai nevelés hiányában, vagy ferdesége miatt rossz utra tévedt, a gondos és jó anyai nevelés jó embert fejlesztett volna. Épen így nem tessük magunkévá a kutyáktól vett következtetést, mert nem akarjuk magunkat a kutyához leszásonyítani.

Ukuszvama.

Esperantóból fordította:
Zselvtay Bogdán.

III.

Elmenetele valami második éj-jel éjfélnél, a mig a udtam a kunyhóban, felbédretem s hallottam, hogy valaki igyekszik kinyitni az ajtót. Elküldöttem magam: Ki van ott? És egy hang felelt: En vagyok, a te lányod. Azonnal eltoltam az ajtó rudát, és Nomal bejött.

En nyugtalanul kérdeztem: Mi történt drágám? Ő semmit se mondott. En rá dobtam a parázásra egy kis tüzere valót és azonnal, a mint égett észrevettem valamit, a mi nagyon megharagított. A lány egész puozér volt, s tagjai fedték daganat és forradásokkal. Így verték meg az aszsonyok azért, mert nem engedte, hogy Lokvaz közelítsen hozzá.

A tüzhely mellett ült és csendesen rám nézett, Mig nem bírva tovább a nézését, haragot szinelve, hogy elrejtthessem iránta érzett jó indulatomat, komolyan mondtam neki: miért hoztál szeggyent a házsunkra, elhagyván a férjedet? En

holnap visszaküldelek hozzá. A helyett, hogy válaszolt volna, felemelkedett és levéve a menyezetbe dugott tört, átadta nekem. Aztán ledétérelt és kezét mellére tve rám nézett, mintha mondaná: Mintsem visszatérni döfje a tört ide belém! Hogy bebizonyosodjam, hogy az komoly dolog, neki irányítottam a tört haragos látszattal, de ő lehunyta szemeit és felém görnyedt. Mikor megbizonyosodtam, hogy kívánsága komoly, arra eldobtam a tört és jó szívvel szóltam hozzá, hogy maradhál itthon, és Lokvaz megtarthatja állatait. Azonnal erre földre dobta magát, és fájdalommal kezdett sírni.

A következő napon Lokvaz küldöttel megjöttek, hogy visszavezessék Nomalt, de én tudomásokra adtam, hogy nem tér vissza többé soha. Valamivel később eljött Lokvaz maga tiz fegyverrel, hogy erőszakkal adjam vissza a feleségét. Az ajtóban álltam, (Nomal egyedül volt bent) és világosan értesére adtam Lokváznak, hogy lányom semmi szüu alatt nem akar vissza térni és hogy én az ő vadállatias bánásmódja miatt nem is kényszeritem arra.

Lokvazo ez felelte erre: Ő az én feleségem és én az ön engedelmével nősültem, azért jöttem, hogy visszavessem tulajdon feleségemet, mert nekem őt birnom kell újra. Abban a pillanatban éreztem, hogy valaki hátulról nyom a kezembe valamit és mikor azt körülfogtam ujaimmal, észrevettem, hogy az az én nehéz kézi nyílam. Ugyan abban a pillanatban hallottam, hogy valaki bejárja és elbarikádozza az ágakból font ajtót. Mikor meggyőződtem, hogy a lányom teszi azt, szivem elteit büszkeséggel a lányom iránt és következőleg válaszoltam még bátrabban, biztosítottam őt, hogy a törvény az én részemen, van mert a lány hazatért biztos jeleivel a testén annak, hogy rosszul bántak vele és azért igazam van, mikor őt itthon tartom. Erre Lokvaz mondja: Törvény ide, törvény oda, én a lányt hazavinnom jöttem. En azonnal válaszoltam, hogy bár ki merészkedik közelebb jönni, én rögtön sziven surom nyílammal. Meghallva ezt a fenyegetésemet Lokvaz és kísértő dühöngtek s azonnal megtámadtak volna, ha lányom nem élt volna

egy hatásos cselel. Hangos fenyegető lármájok közt hallottam Nomal hangját, ki Lokvázát szólította és erre hirtelen elhallgatott.

Mi az drágám! kérdő Lokvaz. A kunyhó ajtaja nagyon jól van eltorlaszolva, mondja Nomal, s mig ti azt szétveritek én felgyujtom a kunyhót, s inkább halok meg a lángok közt mintsem vissza térjek magához.

Ezt hallva a férje még inkább kezdett dühöngeni és vad fenyegetésekkel illette Nomalt és családomat. Aztán eltávozott kísértővel együtt. Körülbelül egy óra rá visszazárt Zolizvo magával vezetve 8 marhát, melyet ő a fingó törzstől lopott, mely törzsnek területe határos volt a Bakok területével. Ő eljött hogy feleségül kérje fölme Nomalt és a marhát mint felesége kelengyjének egy részét ajánlotta fel nekem. kijelentvén, hogy a szbbit minél hamarabb igyekszik majd meghozni. En beleegyeztem, mert előbb szigoru magam részletével akartam a leányt kártalanítani.

(Folytatása köv.)

POLENAI GYÓGYVIZ!

Természetes égvényes savanyúvíz-forrás. Különleges szer gyomorba és köszvény ellen. Kétféle ízű, igen üdítő ásványvíz. Tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer. Borral vegyítve a legjobb fröccs.

K A P H A T Ó M I N D E N Ő T T.

Lapunk mai száma 4 oldal.

Ellenben tagadhatatlanul meg nem cölfohat nagy igazsága van a tudós tanár urnak abban, hogy a halálos büntetésben csak akkor lenne igazság, ha a gyilkost ki lehetne végezni, mielőtt a gyilkosságot elköveti. Abban is igazsága van, hogy az az egy érv, ami a halálos büntetés pártolói felhozhatnak ellene és a mely első tekintetre némileg alaposnak látszik, miszerint a kivégzés által megkíméljük az államot attól a költségtől, a melyben a gyilkos életben tartása kerülne. Nem bir kellő nyomatékkal, mert az ellen évekhez képest elenyésző csekélység és mert a mai börtön rendszer mellett a gyilkos munkája az öt tartási költségét bőven fedezi. És az említett börtön rendszer mellett az élet fogytigian való szabadság vesztesé a társadalmat biztosítja az iránt, hogy a gyilkos egész életére nézve ártalmatlanná van téve.

1. Nagy igazsága van a tudós tanár urnak abban, hogy a halálos ítéletnek ma már semmi értelme sincs s az többlet árt mint használni.

2. Dr. Finkey Ferencz véleménye ellen csak az az egy kifogásunk van, hogy ő oly esetben, a midőn a büntesekmenny mellett semmi enyhítő körülmény nem található, mégis megengedi a halálos ítélet meghozatalát; és ebben ellenkezésbe jut a halálbüntetését elvileg rosszaló — saját véleményével szemben, holott ugyan e helyen azt is mondja, hogy minden büntelt mellett enyhítő körülményeket lehet találni.

Teljesen igazat adok neki abban, hogy a halálos büntetés az embertelenség és a kultura ellenesség szempontjából itéli el.

3. Dr. Lechner Károly a kolozsvári elmeorvosi intézet igazgatója megengedhetetlenek tartja, hogy a társadalom, vagy állam a gonosztevőt ugyanazzal büntesse, amiért azt bünteti. Igazsága van a tudós doktor urnak, midőn a halálos büntetés a barbár középkor elvetendő maradványának bélyegi meg, a mellyel a társadalom a nagy tömegnél is épen az ellenkezőt éri el, a mely az elítélt gonosztevőben vagy marttyr, vagy hőst lát, épen az ellenkezőjét éri el, mint a mit elérni akart. Mondja továbbá, hogy mivel minden bíróság gyarol emberekből áll, a kik tévedhetnek s így a halálos büntetés ellenkezik azon szép erkölcsi elvvel is, miszerint inkább ezer bűnös menekedjék, mintsem egy ártatlanul büntetessék. A halált pedig jóvá tenni nem lehet. Jól fejtegeti a tudós doktor ur továbbá, hogy lehet ugyan a bűnösök ebbeli hajlamát betegséggnek nevezni, de az azért nem testi, hanem inkább erkölcsi betegség, a mely nem teszi őket a büntetésről mentesekké s a melyet célszerűen kezelni kell, így mint a testi betegségeket is, hogy a társadalom közgazdaságilag is nyerjen, mint veszítsen a bűnösök munkájának célszerű felhasználásával.

Végül a tudós doktor ur azt fejtegeti, hogy a halálos büntetés bosszúállásnak is tekinthető, a mely a nagémberről is osznya, de legosznyább, ha azt épen az állam követi el.

Mind Ezeket részemről is fenntartás nélkül aláírom.

Mind ezek az alapos és tudós nyilatkozatok megerősítettek engem abban a régóta megérett meggyőződésemben, miszerint büntető törvénykönyvünkben a halálos büntetését sürgősen törölni kívánom; és azon óhajomban, vajha társadalmunk, vagy annak legalább is tulnyomó többsége hozzánk csatlakozva, kívánná, sőt sürgetné a halálbüntetésnek eltörlését.

Tudjuk, hogy közönségünk, különösen hülyeink egy része e kérdésben nem tart velünk, mert azt hiszik, hogy mi helytelen irányban jár, humanizmusnak és embereszeretetről indulunk ki e kívánságunknál, a hogy a gonosztevőt sajnáljuk

s megérdemlett büntetésétől óhajtjuk megmenteni; holott ez nekünk eszünk ágába sem jut, de inkább a társadalmat óhajtjuk megmenteni attól a szégyentől, hogy a barbár középkor ezen undok maradványát még a huszadik században is fenntartja.

Oda sem akarunk tévedni, a mit némelyek felhozhatnak, miszerint az államnak joga nem volna a gonosztevőt, a ki az állam céljait veszélyezteti, ha szükséges, meg is semmisíteni; hiszen a társadalom, az állam azért alakult, hogy az emberiség közös céljait közös erővel könnyebben megvalósíthassa, és hogy egyes tagjait, ugy személyükben, mint vagyontukban biztosabban megóvjaltsa. Ha tehát e célokat veszélyeztető gonosztevőket másképpen ártalmatlanná nem tudja tenni, akkor lehetetlen kétségbe vonni az államnak azt a jogát, hogy az ilyeneket elítélhesse és ki is végeztethesse. Epen úgy mintha az államot egy másik állam, mint ellenség, fegyveres erővel támadja meg, természetes joga van az államnak saját fegyveres erejét az ellenség ellen állítani, a mikor aztán a kölcsönös öldöklés kimaradhatatlan.

A jogról tehát ne is szöjünk, mert az kétségtelen, de csak úgy, ha szükséges, ha az állam a gonosztevőket másképpen ártalmatlanná nem teheti. Amde a büntető jog s különösen a mai börtön rendszer mellett ezt állítani nem lehet, mert a fegyveres életfogytigian is lehet szabadságától megfosztva tartani, a mikor aztán többé semminek sem árt.

Teljességgel nem a gonosztevő iránti humizmus vezérel tehát minket, mert meggyőződésünk szerint egy holtig tartó fegyház mindenestére több szenvedéssel jár, mintsem e kivégzés által okozott pár peronyi fájdalom.

Nem gonosztevők iránti könyörületesség vezérel tehát minket, mert az nem a humanizmus, de a kultura kérdése és nem tudjuk atlátni, miért nem törlik büntetőkönyveinkből a nagyhatalmak a halálos büntést, de ez teljességgel nem lehet akadály annak, hogy mi ne tegyünk azt. Van egy-két kisebb állam Európában, és e részben különösen szép példát mutat a szomszéd Románia, a hol a halálos büntetés nem létezik és senkinek sem jut eszébe annak behozatalát óhajtani — kövessük tehát e példát, a melyben minket Románia is megelőzte.

Némelyek talán azt hozhatnák fel ellenünk, hogy olyan esetekben, mint pl. háboru esetében, az árulás az ellenséggel való, cimborálás, vagy átszökés az ellenségekhez szükségessé teszi a halálos büntést; de ezeknek azt feleljük, hogy ha meg is engedjük ezt, tárgyat az általános büntető törvény könyvnek de a katonai fegyelmi bíróság eljárásának, mert ezek épen katonai fegyelmi vétségek s a katonai fegyelmi bíróság ezen esetekben a halálos büntést is saját szakaszai alapján szabadon alkalmazhatja.

Innen ez is egyvel több indok arra, amint legújabbban az igazságügyminiszter ur figyelmébe ajánlott cikkemben megírtam, hogy az általános büntető törvénykönyv hatálya a fegyveres erőre is kiterjesztessék mert akkor sem az általános büntető törvénykönyv nem képezheti akadályt annak, hogy a katonai fegyelmi bíróság eufő függetlenül járasson el saját hatáskörében, valamint a katonai fegyelmi bíróságok is képezhetik akadályt annak, hogy az általános büntető törvénykönyv tekintet nélkül a katonai fegyelmi vétségekre, azoktól függetlenül az általános jogelvek alapján intézkedjék.

A halálos büntetés tehát az általános büntető törvénykönyvből feltétlenül törölnöd.

Matolai Etelo.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Zemplénnvármegye közigazgatási bizottsága hétfőn f, hó 8 án tartotta meg június havi közgyűlést Meozner Gyula főispán elnök lete alatt.

A gyűlést megelőzőleg a bizottság tagjai résztvettek a r. kath. templomban a koronázási évforduló alkalmából tartott isteni tiszteleten. A gyűlésen jelen voltak: Dókus Gyula alispán. Molnár Béla Oppitz Sándor, Némethy József, Dókus Ernő, gróf Széchényi Ernő, gróf Majláth József, Nagy Barna; a hivatalfők és a szakelőadók közül Liszy főügyész h., Valló pénzügyigazgató Beregszászy kir. tanfelügyelő, Piliszy László h. arvaszéki elnök, Mártha műszaki tanácsos, Dr. Löcherer főorvos, dr. Szirmay vm. főügyész, Thuránszky főjegyző, Bernáth tb. főjegyző, Feiler főállatorvos, Szilassy gazd, felügyelő, Szeszlér kir. főmérnök, Tátray és Adriányi alügyészek Görgey, Mészák és Matyaszovszky jegyzők.

Alispáni jelentés a közigazgatás május havi állapotáról.

Személyi ügyek.

Székelly József tb. főszolgabíró folyó hó 1-én hosszas betegsége után elhunyt. A szerencsi szolgabírói hivatalhoz járási számvevőnek Baltazár Agoston lett áthelyezve. Az Alsómihályi község székhelyi rendszertestet köröri osztásra dr. Wiedenmann Elemér apponyi orvos választotta meg, dr. Róth Mihály nagymihályi községi orvossá választotta meg.

Kudász Kálmán tokaji községi jegyző nyugdíjba helyeztetvén meg üresedett helyébe a hó 3-án Hartovogel Ferenc olaszliszka okl. jegyző választotta meg. Tokaji adóügyi jegyzővé. Szladics Árpád lett helyettesítve.

Dr. Gallego Ede bodrogkereszturi köröri osztású feülfüggesztetvén, állandó helyettesre dr. Goldstein Kálmán tokaji községi orvos. A fegyelmi eljárás folyamatban van, Kluger Miklos radi és Laosny Andor lelezi segédjegyző ellen fegyelmi eljárás rendeltetett el. Ugy szintén fegyelmi eljárás rendeltetett el Forgács Miklos sájdívidégi bíró Licskó Hriczon velkői hites és Midler János keloei bíró ellen.

Rendbírósággal suttantak Rádely Dező mádi adóügyi jegyző Ureczky Sándor újszomori, Fizesséry Pál varannói, Krajnyák Alfonz nagydobrai körjegyzők, ifj. Herlart János rátkai Minich Andor alsényirjesi és Lajcsák Andor kisterbesi községi bírók.

A múlt hónapban szabadságot nyertek illetve élveztek, Zombory Géza tb. főszolgabíró, dr. Cseley Andor szolgabíró, dr. Gaál Sándor járási orvos, dr. Prihoda László korhási orvos, Doboss Dező kőzakarhási ellenőr, Lohotzky Lajos iroda segédísz, Dongó Mária napidijas és Sieder János hajduőrmeester.

Közrendészet.

Nevezetesebb bűnesetek a vármegye területén elő nem fordultak. Tíz esetek május hó folyamán a következő helyeken fordultak elő.

Sátoraljai helyben 2 esetben. A szerencsi járásban: Szerencsen, Tiszaluccon, Megyaszón, Taktszadán és Taktaharkány községben.

A tokaji járásban Tarozalon, Erdőbényén, Olaszliszkan. A kár biztosítva volt.

A sáro pataki járásban Lukán, Tiszakaradón és Sárospatakon. A kár biztosítás folytán megtérül.

A sátoraljai helyi járásban Imregen, biztosítva volt.

A bodrogközi járásban Kiscigándon, Kisgérésben Bodrogszentesen. A károk biztosítás útján alig a fele részben térülnek meg.

A gálszécsi járásban Gálszécsen

és Töketeresben. A kár biztosítás révén megtérül.

A nagymihályi járásban Nagymihályban.

A homonnai járásban Kiskőrösön folyó évi május hó 25-én éjjel 11 órakor oszoknak az egész község leégett.

Oda égetek a lakóházak, butorok, gazdasági épületek, gazdasági felszerelések, életneműek stb. Kár 52000 korona. Biztosítva nem volt.

A homonnai járás főszolgabírája segélyakcióit kezdeményezett.

A mezőlaborci járásban: Rokítócon és Repejőn. A kár biztosítás révén részben megtérül.

Kivándorlás.

Amerikába kivándorolt 426 egyén: Amerikából visszatért 217 egyén.

Utlevél iránti kérelem a május hóban 1098 érkezett, kiállított 997, visszautasított 101. Az összes utlevél ügyforgalom 1930 ügydarab. Miután az utlevél iránti érdeklődés idejét korlátozom és az utlevél kiállításához egyidejűleg munkaeórt alkalmaztam az eddig mutatkozott hátralék megszűnt.

Adóügy.

Az adókövetések ugyszintén az adóbejáratok részben már megtörténtek, részben folyamatban vannak.

Katonaiügy.

Az idei fősorozások csak folyó hó 10-én végződnek be, így erre vonatkozólag csak a július havi közigazgatási bizottsági ülésben tehetem meg jelentésemet.

Közlekedésügy.

Az utak állapota általában mindennél jók voltak kivéve a szatropokait járást, ahol az utak sok helyütt rosszkarban vannak.

A műtárgyak állapota jó. Közlekedési akadályok elő nem fordultak. Tisztelettel jelentem, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur Öngyméltósága 26030/1914-sz. az alsóbereczki-zsároi út kiépítésére 34970 korona, 02 fillér államsegélyt engedélyezett.

Közegészségügy.

A közegészségügy állapota általában véve kielégítő volt. A járványos betegségek kanyaró, höghurut, torokgyik fordulatok elő szorvályosan. Egyedül Bodrogkislaludon és Szegiben volt nagyobb vörheny járvány, hol az iskolák bezártak, továbbá Legenyén ahol a múlt hónapokban 14 vörheny eset volt 2 halálozással.

Mezőgazdaság.

A mezőgazdasági munkák legtöbnyire befejeztettek. A vetés legtöbb helyen rossz silány. Általában gyenge termés várható.

Vallás és közoktatásügy.

A tanítások rendben folytak. Különösebb jelenteni valóm nincs.

Itt jelentem tisztelettel, hogy május 26-án este 9 óra 25 perokor a vármegyében délkeletről északnyugatra húzóó hullámos 4 másodpercig tartó földrengés volt.

Különösen a homonnai és varannói járásban voltak erősek a földrengések, úgy hogy helyütt sok házak templomok tornyai mgrepedtek. Nagyobb kárt Nagydobrán okozott, hol a földrengés okozta kár hozzávetőleg 15000 korona.

Egyéb ügyek.

A gálszécsi izraelita hitközség kebelében évek óta dúló vizsálgyággal enzzal sem döntő véglegesen a bizottság, de kiüldötte Némethy József bizottsági tagot annak megállapítására, hogy valóban közös akarattal óhajt-e kettő válni a gálszécsi zsidóhitközség s az így külön válni akaró hitközségek képessége kultuszminiszterhez viselésére.

A belügyminiszter az elmúlt év őszén saját szakkozgei által felül-

vizsgáltatta az „Erzsébet“ kórház vagyoni kezelését. Erre vonatkozó észrevételeit most vaszkos füzetben hozta tudomására a közigazgatási bizottság s elrendeli, hogy a bizottság a nehézményezett estekre a vizsgálatot rendelje el. Kijelenti a miniszter, hogy a betegek felvétele az illetékek kiszámítása és behajtása körül nagymérvű mulasztások és szabálytalanságok fordultak elő, melyeket tűrni nem fog. De kijelentette a miniszter azt is, hogy a szabálytalanságok eljárási során a mulasztást elkövető tisztviselőket magánérdek nem vezette.

A közigazgatási bizottság a vizsgálat megjejtésére Oppitz Sándor és Nagy Barna bizottsági tagokat és az ügyesség egyik tagját küldte ki.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint a mult hóban megvizsgált 77 iskola közül a nagyberesznyei állami, továbbá a mikói és lomnai gör. kath iskolában a tanítás eredményét gyengének találta.

Nagymihályi község abbéli kérvényét, hogy az ottani községi kezelésbe átvett magán polgári iskola költségeihez a kultuskormány az állam által felajánlott 50 százalékkal kelyett 75 százalékkal járuljon hozzá, a bizottság kelően megindokolta, a legmelegebb ajánlattal tárgyalja fel a vallás és közoktatásügyi miniszterhez.

A TELEFON ÉS A KÖZÖNSÉG. PANASZOK MINDKÉT RÉSZRŐL.

Ujhelyben valósággal szokássá vált az abuzus, hogy a telefon-előfizető idegeneknek is átengedik a távbeszélő-készülékeiket, s ilyen módon az egész szomszédság, sőt egész utcák közönsége használni joggalanaul egyes telefonkészülékeket.

Ezek ellen a visszaélések ellen szóval fel a póstafőnök a közönséghez adresszált figyelmeztetésében, amelyet alább közlünk.

Amikor azonban közérdekből készséggel helyet adunk a póstafőnök figyelmeztetésének, kénytelenek vagyunk — ugyancsak közérdekből — helyet adni a közönség részéről a telefon ellen felmerült panaszoknak is, amelyek nem kevésbé jogosultak.

A póstafőnöknek a közönséghez intézett figyelmeztetése a következőképpen szól:

Kérem a távbeszélő előfizetőkhöz,

Az itteni távbeszélő köpönt és egyes távbeszélő előfizetők között nap-nap mellett szóváltások sőt összekülönbözések fordulnak elő azért, mert egyes előfizetők távbeszélő állomásait beszélgetésre idegeneknek, illetve nem előfizetőknek is átengedik.

Eltekintve az 1913 évi június hó 22-én 7683 szám alatt kelt miniszteri rendeltől, mely szerint a távbeszélő előfizetők állomásait beszélgetésre másoknak nem engedhetik át, az ily szóváltásokat követő civódások ugy a szolgálat, mint a közönség hátrányára a távbeszélő központot nehéz szolgálatának kifogástalan lebonyolításában lényegesen hátráltatják, miért is felkérem a távbeszélő előfizetőket, hogy távbeszélő állomásait nem előfizetőknek annál kevésbé engedjék át, mert az idősített rendelet szerint az ily szabályellenes és a kinstár érdekeit

sértő eljárás a távbeszélő állomás leszerelését vonja maga után.

Saujhely 1914. június hó 5-én.
Gerő Alfréd p. főnök.

A fentiekben a póstafőnöknek feltétlenül igazsága van, s a magunk részéről is csak helyesnek tartjuk annak az abuzusnak a megszüntetését, hogy a távbeszélő készülékeket boldog-boldogtalán díjmentesen használja.

Konstatálnunk kell azonban, hogy nem csupán emiatt szoktak szóváltások, sőt összekülönbözések történni a közönség és a telefonközpont között. Sok esetben a központ szolgált az okot összeszóvalkozásokra.

Az már nagyon régi panasz, hogy a központ sokszor nagyon későn jelentkezik. Eppen nem ritka eset, hogy hatszor, nyolcszor kell csemetni, amíg a központ végre jelentkezik és a kívánt kapcsolást eszközöli. Akinek csakugyan sürgős beszélni valója van, az bizony jobban teszi, ha kocsiba vágja magát és személyesen keresi fel azt, akivel dolga van. Mire ugyanis a központ kapcsol, addig sok esetben akár gyalog is el lehet menni az illetőhöz. Ez egyáltalán nem nyugtás, hanem igen gyakori tény.

Nem azokról az esetekről beszélünk, amikor a kapcsolásnak valami akadály van, vagy amikor a készülék el van romolva, ami szintén tulajdonos gyakran fordul elő, és pedig nem a közönség hibájából. Ha nem igenis arról az esetről beszélünk, amikor a központ egyszerűen nem akar tudomást szerezni a csemetésről, és minél tovább csemetet az ember, annál inkább „csak azért is“ nem jelentkezik. Lehet, hogy így akarják győzköztetni az idegebb természetű előfizetőket, amihez azonban joguk aligha van.

Az is napirenden van, hogy az ember hangosan és értelmesen kér egy bizonyos számot, mire a központból azt a választ kapja, hogy:

— Beszéljen hangosabban, nem értjük.

Az ember azután hangosabban beszél, tiszter is ismétli a kérését, végül torkaszakadtából ordít, de a központba mégsem akarják megérteni a kívánását,

A legbosszantóbb pedig az, ha valaki olyan új előfizetővel akar beszélni, akinek a neve és száma még nincs meg a telefonkönyvben.

Ilyenkor a központ egyszerűen azt feleli, hogy:

— Tessék valahonnan megtudni a számot. Mi nem érünk rá kikeresni.

Ilyenkor aztán igazán nem csoda, ha a jámbor előfizető dühbe gurul. Hát ugyan honnan tudja meg a kérdéses számot, ha nem a telefonközponttól? És ha ilyenkor esetleg erőlyesebb hangou mer fellépni, akkor még ő kap leckét a t. o. központ részéről.

Tisztelettel kérjük tehát a póstafőnök urat, akiről már több ízben volt szerencsénk konstatálni, hogy a közönség érdekeit igazán a szívén viseli. sziveskedjék a közönség és a telefonközpont közötti szóváltásokat nem csupán egyoldalú szempontból elbírálni. Mert utóvégre az előfizető közönség nem csupán arra való, hogy a szabályokhoz és mi-

niszteri rendeletekhez tartsa magát, hanem a pénzéért gyors és pontos összeköttetést is akar kapni, beszakszandok és leckétetés helyett.

HIREK.

— Arnold Sándor kinevezése. A hivatalos lap vasárnap száma közli hogy a király Arnold Sándor kassai ítélőtábla tanácselnököt a pécsi ítélőtábla elnökévé nevezte ki.

— A bíróság köréből. Gúnczy Sándor dr. eperjesi törvényszéki joggyakoroknál a sátoraljai helyi törvényszékhez jegyzővé nevezetett ki.

— Szőlészeti szakosztályi ülés. A Zemplénvármegyei Gazd. Igézesület szőlészeti és borászati szakosztálya a havi ülését 15-én hétfőn d. e. 9 órakor tartja meg a vármegyeháza kistermében.

— A kereskedelmi kaszinó. Sátoraljai helyi társadalmi életének új korszaka nyílik f. hó 13-án, szombaton. Ekkor nyílik meg ugyanis új kereskedelmi kaszinó. Hosszu évek óta nélkülözöttünk egy ilyen kaszinót, amelynek keretében meg találhattuk volna a társadalmi érintkezés együttes lehetőségét. A kaszinó helyisége a lehető legizibesebben és csodás kényelemmel van berendezve. Egy biliárd, két kártya egy olvasó és egy társalgó terem van már eddig berendezve, Rövidével még egy társalgó szobával, irodával telefonfülkével és gardróbba bővebb a kaszinó. Az ünnepélyes megnyitás szombaton délután 5 órakor egy diszközgyűlés keretében lesz és este egy a kaszinó helyiségében tartandó bankettel fogják megünnepelni a megnyitást napját.

— Honvédszenekar Ujhelyben. A Sátoraljai helyi év. alkalmazottak köre f. évi június 1-én könyvtára és alapja javára zartkörű tanóvgyűlést rendez a városi színházteremben, melyen a zenét a kassai 9ik honvédszolgálat zenekara fogja szolgálatni. Azonkívül a zenekar délután négy óráig a színházteremben hangverseny tart.

— A polgári leányiskola vizsgái ez évben f. hó 13-tól 17-ig fognak megtartatni a rendes tanulók részére. A magántanuló vizsgái pedig f. hó 19-26-ig lesznek meg. A vizsgák nyilvánosak.

— Évzáróvizsga. A helybeli kereskedő tanonciskolában az évzáró vizsgálatok 14-én d. e. fél 11 órakor tartatnak az izz. iskola emeleti termében, melyre az érdeklét kereskedő tisztelettel meghívottak. Az igazgatóság.

— Szaporodnak a vértettek. A város területén, különösen a kert almafákon, szaporodnak a vértettek. Egyes kertu'ajdonosok védekezése mit sem ér, ha a szomszédos területeken semmi sem történik a veszedelem elhárítására. Felhívjuk erre a körülményre az illetékes hatóság figyelmét.

— Pénztárca találtatott kevés pénzrel. Tulajdonosa ha tulajdonjogát elfogadhatólág igazolta, átveheti a rendőrkapitányságnál.

— Zendülés. Vehécs község kopár erdőterületének búfásítását rendelkezte el a hatóság. A község lakói amint erről tudomást szereztek, összeheszedtek, hogy azt meg nem engedik, s ha a szükség megköveteli, erővel megakadályozzák. Az erdőszéki hatóság mely erről informálva nem volt, kiküldte védelmen szakmunkásait akik azonban megbizásukat nem teljesíthették, mert a falu népe vasvillákkal felfegyverkezve előzte őket a határból. A varannói főszolgabíró kiszállt a helyszínre a népet felvilágosítani, hogy a befásítás az ő érdekük s ha ennek dacára ezt be nem látják s továbbá is ellenszegülnek, az államhatalom nem hátrálhat meg hatá-

zozata végrehajtásában, törjenek tehát észhez, hogy elkerüljék a súlyos következményeket. Ez mind hiába valónak bizonyult s ezért a hatóság csendőrséget pontositott ott össze mely nemcsak karhatalmat nyújtott, de megindította a nyomoztatot és a főkolompásokat letartóztatta.

— Az eszelős anya. Orosz Borbála monoki férjzetlen leánygót valami módon egy gyermekkel áldotta meg az Ur. Borbála 4 hótá a legnagyobb gonddal őrizte gyermeke egészségét, ugy annyira hogy e hó 4-én még a szűbőbe is magával vitte a kis befeges természet, de történt, hogy a szabadban rosszabbul lett, sőt ott kün a természet szabad ólén kilehelte kicsi lélkét. Az emberek — mint rendelkez — erre utognni keztek, hogy az Orosz Borbála gyermeke miért halhatott meg a mezőn, mert hát Borbálát különben is korlátolt ésjárással bíró nőnek tartották. Monokon bejelentették az előjáróságnak s az előjáróság pedig a szerenosi járásbírósnak, minek folytán kiszállt Lőherer vármegyei főorvos kísérletével Monokra. Felboncolták a kis halottat és megállapították, hogy idült bálhuruban szenvedett ki. Így a pletyka véget ért s a kis csecsemőt eltemették.

— Életlen leány. Ujcsanálósan Turóczi Zsófia 53 éves hajadon nem tudott a sorsal sehogysom tovább megegyezni. Maghasonlott önmagával és e hó 3-án istállójukba felakasztotta magát. A mikor hozzátartozói észrevették már halott volt. Tetelének okát senki előtt nem árulta el s így az mindvégig rejtély marad. A hulla szemlét a szerenosi szolgabírói hivataltól Bálint Bertalan szolgabíró ejtette meg, mely után a leányt eltemették.

— Tengerészatonak figyelmébe ajánlható hrdetményt bocsátott ki a polgármester, Maria Anna császárné alapítványi bizottság pályázatot hirdet a báró Willestorff Urbair Bernát altengerészaton által tett alapítványi jövedelméből két szegény, beteg tengerészatonak között 1914 évben kiosztásra kerülő 140-140 koronás segélyre. Az igényjogosultak pályázataikat ez évi július 1-ig nyújthatják be a trieszti cs. és kir. hadi tengerészeti kiegészítési kerületi parancsnoksághoz. Bővebb felvilágosítást a polgármesteri hivatal nyújt.

— Az ősi waggonhíány. Az őszszel várható tömeges áru- és terményszállítások, továbbá a szeptember havában tartandó nagy hadgyakorlatokon résztvevő katonai hadóspatkok szállítása, valamint az államvasutak beruházási munkálatai a vasut teljesítő képességet előreláthatólág oly mértékben fogják igény be venni, hogy az ipari és kereskedői cégeknek már most számolniok kell a bekövetkezendő kooisihányal. Felhívjuk a nagyobb kereskedelmi és iparvállalatok figyelmét arra, hogy a részükről elszállítandó és szállítási határidőhöz nem kötött tömegáruk zömét még a tavasz és nyári hónapokban mindenesetre azonban az erősebb ősi forgalom beállta előtt, augusztus hó végéig elszállítsák.

— Med. Univ. Dénes Sándor dr. bőrgyógyász kozmetikai rendelése hógyeknek d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig. Kassa Deák Ferenc-utca 44. Telefonszám: 700. Elektromos és vibrációs massage. Sugas gyógyítás (kétkény, Quarzlámpa.) Szőreltávolítás (epilatio). Elektromos sóványzó (Nagelschmidt Bergonié.) Forrólevegő-zuhany. Szénsavas fagyasztás. Kozmetikai műtétek.

Feloldó-szerkesztő:

DR. KÁRPÁTHY LÁSZLÓ

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA

Ajánljuk a t. építő, építész és mészkereskedő urak szíves figyelmébe az általunk kizárólag fával égetett, teljesen kőmentes

I. rendű darabos meszet.

mely kiadás voltánál fogva az összes hazai termékeket felülmúlja.

Levélbeli megkeresésekre azonnal válaszolunk, távirati megrendeléseket elfogadunk.

Bankeyesület részvénytársaság
Zemplén-Sadamóczi mész- és agyagipar
telepe Sátoraljaiújhely,
Sürgönyeim: Bankeyesület. Telefon 32.

A félszázad óta fennálló „Ujlaki Tégla és Mészégető R. T.” legkitűnőbb minőségű

Asbest palája
minden hasonló anyagot tulszárnnyal! Tűzálló, fagyálló, tetszetős és olesó

anyagot szállítunk:
Fedést vállalunk!

Kérjen ajánlatot! Címre tessék ügyelni. Raktár és képviselőt

Grünberger Abrahám
vállalkozónál Sátoraljaiújhely.

Klein József

szobafestő tapétázó és mázoló
Sajuhely, Rákóczi-u. 63.

I-ső rendű modern kivitel,
legfinomabb bel- és külföldi anyagok.
Telephon 22. sz.

Kiadó lakások.

A Kazinczy-utca 5. számú házban az Osztrák-Magyar Bank fiókja által eddig bérelt lakás azonnal kiadó.

Olcsón eladó HP. 30. nyersolaj motor, keveset használt üzemből. Megtekinthető Sátoraljaiújhely. Rákóczi-utca 78. sz.

Egry László

Női ruhanemű
Varrónő
uri házakhoz ajánkozik.
Cím a kiadóhivatalban.

JÓ HÁZBÓL VALÓ FIU
TANULÓUL
FELVÉTELEK BILANOVITS P.
ÉS TÁRSA FÜSZER- ÉS
CSEMEGE ÜZLETÉBEN
SÁTORALJAIÚJHELY.

973|914 vh.

Árverési hirdetés.

A sátoraljaiújhelyi kir. bíróság 1913. V. 852|6. sz. végzése folytán, Sajuhely r. t város közönsége 1800 kor. követelésének és járulékaiknak behajtása végett 1914 évi június hó 26-án d. e. 9 1/2 órakor Sátoraljaiújhelyben Wekerle-tér 6 sz. al. a vhaajtást szenvedő lakásán üzletében elárverezem azon 10600 koronára becsült ingókat melyeket a sauhelyi kir. tsvszki 13232|913 V. sz. végrehajtást rendelő végzése alapján a sauhelyi kir. bírósági 913. V. 852|1 sz. vhaajtási jkv. 2—8 t. a. vannak összeírva u. m.: ércokoporsókat, kandallóbereteket, gyógyszerköcsikat stb. stb.

Sátoraljaiújhely, 1914. június 6.
Rosner, kir. bir. vhajtó.

Kossuth Lajos utca 32 sz.
házban 1 utcai és 1 udvari szoba csinosan butorozva július hó 1-től kiadó.
Bővebbet ugyanott.

Menyasszonyi kelengye
bevásárlásnál ajánljuk
Szegő Sándor
áruházának nagy fehérnemű osztályát. Elsőrangú áruk, olcsó árak

Meghívó

az Első Sátoraljaiújhelyi Paraffin Finomító
és Gyertyagyár Részvénytársaságnak.

Sátoraljaiújhelyben 1914. június hó 21-én délelőtt
11 órakor a Központi Takarékpénztár helyiségében
megtartandó

III. évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat.

1. Közgyűlési jegyzőkönyvhitelítők választása.
2. Igazgatóság jelentése.
3. Felügyelő bizottság jelentése.
4. A mérleg megállapítása, az igazgatóságnak a nyereség felosztására, az osztalék mennyiségének és kifizetés idejének megállapítására vonatkozó indítványa, az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak adandó felmentvény feletti határozathozatal.
5. Az alapszabályok 20 §-ának módosítása.
6. Esetleges szabályszerűen benyújtott indítványok tárgyalása.

Az igazgatóság.

Az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés, valamint az évi zárszámadás 8 nappal a Központi Takarékpénztár és a Gyertyagyár helyiségében kifüggesztetik.

Az alapszabályok 11 §-a szerint a közgyűlésen csak azon részvényes vehet részt, ki a közgyűlés megtartása előtt 3 nappal saját nevére irt részvényt tett le a Központi Takarékpénztárnál.

331|1. 1914. sz. végr.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a eperjesi kir. járásbíróság 1914. évi 566|V. számú végzése következtében dr. Maibaum Arthur ügyvéd által képviselt Schwarz és Glasner javára 102 kor. s jár. erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2211 kor. 60 f. becsült következő ingóságok, u. m. rőfös áruk stb. nyilvános árverésen eladatkak.

Mely árverésnek a királyhelmezi kir. járásbíróság 1914. V. 64|1. sz. végzése folytán 102 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. október 23-tól járó 6% kamata és eddig összesen 448 kor. 98 fillérben bíróság már megállapított és a még felmerülő költségek erejéig Bélyben leendő megtartására 1914. június hó 16-ik napján d. u. 3 órakor határidőül kitűztetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. c. 106. és 105. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatkai

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 220 §. értelmében ezek javára is elrendeltek.

Királyhelmezz, 1914. május 29.

Udvarhelyi Béla kir. bir. vhajtó.

839|914

Árverési hirdetés

A sauhelyi kir. járásbíróság 914. V. 498|1. számú végzése folytán a Hiteibank r. t. 1500 korona követelésének és járulékaiknak behajtása végett, 1914. évi június hó 23-án d. u. 3 órakor. Alsóminályiban 71 számú házban a vhaajtást szenvedő lakásán elárverezem azon 760 kor. becsült ingókat, melyeket a sauhelyi kir. törvényeszéki 6963|1914 V. sz. végrehajtást rendelő végzése alapján a sauhelyi kir. járásbírósági 1914. V. 498|1 sz. végrehajtási jegyzőkönyvben 1. tételek al. le és felülfoglaltam, a melyek a 914 V. 336|1 sz. alapfoglalási jkvnyvben 1—2 tételek alatt vannak összeírva u. m. teheneiket borjukat stb.

Sátoraljaiújhely, 1914. június. 8

Rosner kir. bir. vhajtó

JOHANN MARIA FARINA

GEGENÜBER DEM RUDOLFSPLATZ

Ezen czég kiváló gyártmányai az egyedül valódi kölniviz, kölni viz-szappan és puder minden jobb droguerában. Illatszert és gyógytárban kaphatók.

Ügyeljünk a pontos címre: **JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz.**

Minden hasonlónevű utánzatot utasítsunk vissza.

[Magyarországi képviselő: Holzer Emil Zoltán, Budapest, VIII.]

Sátoraljaiújhelyben kapható: **Hrabéczy Kálmán droguerijában**